

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จังหวัดขอนแก่น. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น

ประจำปีงบประมาณ 2531. ฝ่ายแผนงานและวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดขอนแก่น, 2531.

จิตรราภรณ์ เกียรติโพลย์. "คำถวญแบบคอบรับ-ปฏิเสธในภาษาไทย : การวิเคราะห์
เชิงอรรถศาสตร์." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ. ศัพท์อักษรไทย : รายงานผลการวิจัย เรื่องการสำรวจระบบบันทึก
ภาษาถิ่นโดยใช้ศัพท์อักษรไทย เพื่อสร้างศัพท์อักษรไทย. กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

นวรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์น
การพิมพ์, 2527.

บรรจบ พันธุเมธา. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2523.

พรทิพย์ ภทรนาวิก. "ลักษณะมาลาในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชา
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.

ราตรี ธันวาคม. "ลักษณะของคำไวยากรณ์ในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

รุ่งอรุณ ทิชชุณหเพียร. "คำลงท้ายในภาษาเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชา
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

เรืองเดช บันเขื่อนศิษย์. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เรือนแก้วการพิมพ์, 2525.

วิฑนย์ ปกรไฉคม, ศิษย์ ปาสีคุปต์. "การเปรียบเทียบเสียง สัท และกระสวนประโยค
ที่ใช้อยู่เสมอระหว่างภาษาไทยกลางและไทยอีสาน จังหวัดขอนแก่น."
งานวิจัย ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2521.

วิจินต์ ภาคพงศ์. โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

วิชาการ, กรม. หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะพัฒนา เล่ม 2 ท 503 ท. 504.
กรุงเทพมหานคร : องค์การคำครูสภา, 2525.

วิลเลียม เจ เกิดนี้. คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น แปลโดย อีระพันธ์
ล.ทองคำ. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมือง
ถิ่นต่าง ๆ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หน่วยพระรามหก), 2521.

วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. ภาษาและภาษาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

อำเภอวงน้อย. บรรยายสรุปอำเภอวงน้อย. สำนักงานอำเภอวงน้อย จังหวัด
ขอนแก่น, 2529.

ภาษาดังประเทศ

Amara Bhamorput. "Final Particles in Thai." Master's thesis,
Department of Linguistics, Brown University, 1972.

Panninee Rudaravanija. "An Analysis of the Elements in Thai that Correspond to the Basic Intonation Patterns of English." Ph.D.'s thesis, Columbia University, 1974.

Sudaporn Luksaneeyanawin. "Intonation in Thai." Ph.D.'s thesis, University of Edinburgh, 1983.

Terð Chuenkongchoo. "The Prosodic Characteristics of Certain Particles in Spoken Thai." Master's thesis, University of London, 1956.

ကဏ္ဍ

ภาคผนวก ก

คำสำหรับทดสอบ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น

ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้กล่องทดสอบ เสียงวรรณยุกต์ ของ วิลเลียม เจ เก็คนิ ซึ่ง
 ีระพันธ์ ล.ทองคำ ได้แปลไว้ใน "คำสำหรับทดสอบ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น,"
 (2527 : 15-18) ดังนี้คือ

ตารางที่ ๑ : กล่องทดสอบ เสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	D-สั้น	D-ยาว
เสียงไชชะ-เสียดแทรก *s hm p ^h ฯลฯ	1	5	9	13	17
เสียงคั้น เมื่อ เกิดการแบ่งแยก วรรณยุกต์ อ ไชชะ-สิถิล-กัก *p ฯลฯ	2	6	10	14	18
ช่องเส้นเสียง *? ?b ฯลฯ	3	7	11	15	19
เสียงไชชะ b m l z ฯลฯ	4	8	12	16	20
	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	

คำสำหรับใช้ทดสอบต่อไปนี้ ได้มีการปรับปรุงแก้ไข เป็นเวลาหลายปี ระหว่างการ
 สำนวณข้อมูลภาษาถิ่นตระกูลไทสาขาต่าง ๆ มากกว่าร้อยภาษา

แถว A

ช่อง 1

huu	"หู่"
k ^h aa	"ซา"
hua	"หัว"

ช่อง 2

pii	"ปี้"
taa	"ตา"
kin	"กิน"

ช่อง 3

bin	"บิน"
deɛŋ	"แดง"
daau	"ดาว"

ช่อง 4

mɛɛ	"มีอ"
k ^h waaɪ	"ควาย"
naa	"นา"

แถว B

ช่อง 5

k ^h ai	"ไ้"
p ^h aa	"ผ่า"
k ^h au	"เข่า"

ช่อง 6

paa	"ป้า"
kai	"ไก"
kaε	"แก"

ช่อง 7

baa	"บ้า"
baau	"บ่าว"
daa	"ดำ"

ช่อง 8

p ^h ij	"พี่"
p ^h oo	"พ่อ"
rai	"ไร่"

แถว C

ช่อง 9

k ^h au	"ข้าว"
sua	"เสือ"
k ^h aa	"ข่า"
k ^h ai	"ไช"
haa	"หัว"

ช่อง 10

paa	"ป้า" (พี่สาวของพ่อแม่)
klaa	"ข้าวกล้า"
tom	"ต้ม"

ชื่อง 11

baa	"บ้า"
baan	"หมู่บ้าน"
?aa	"อำเภอก"

ชื่อง 12

nam	"น้ำ"
กวงฤ	"น้อง"
mai	"ไม้"
maa	"ม้า"

แถว D-สั้น

ชื่อง 13

mat	"มัด"
suk	"สุข"
p ^h ak	"ฝัก"

ชื่อง 14

kop	"กบ"
tap	"ตบ"
t _u ep	"เจ็บ"

ชื่อง 15

bet	"เบ็ด"
dip	"ดิบ"
?ok	"อก"

ห้อง 16

nok	"นก"
mat	"มัด"
lak	"ลัก"

แถว D-ยาว

ห้อง 17

k ^h aat	"ขาด"
ngwak	"เหงื่อ"
haap	"หาบ"

ห้อง 18

poot	"ปอด"
piik	"ปีก"
took	"ตอก"

ห้อง 19

deet	"แดด"
ʔaap	"อาบ"
dook	"ดอ"

ห้อง 20

miit	"มีด"
luuk	"ลูก"
lwat	"เลือด"
kwok	"นอก"

ตารางที่ 10 แสดงลักษณะเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นเขอนแก่น

	A	B	C	DS	DL
1	∨	Γ	↳	∨	↳
2	L	Γ	↳	∨	↳
3	L	Γ	↳	∨	↳
4	∧	⊥	↳	⊥	↳

ตารางที่ 11 แสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นเขอนแก่น

	A	B	C	DS	DL
1	1				
2	2	4	6	1	6
3					
4	3	5	7	5	7

จากตารางที่ 11 สรุปได้ว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นเขอนแก่นมี 7 หน่วย คือ

1. หน่วยเสียงคำ-ขึ้น [14] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /1/
2. หน่วยเสียงคำระดับ [11] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /2/
3. หน่วยเสียงสูง-ตก [41] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /3/
4. หน่วยเสียงสูงระดับ [55] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /4/
5. หน่วยเสียงกลางระดับ [33] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /5/
6. หน่วยเสียงคำ-ตก [21] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /6/
7. หน่วยเสียงกลาง-ตก [32] ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้แทนด้วย /7/

ภาคผนวก ข

จังหวัดขอนแก่น

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ได้ให้
รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่นไว้ใน แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ
ศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2531 ดังนี้ (2531 : 1-3)

ประวัติจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2326 (ปีที่ตั้งเมืองจริง ๆ บางแห่งว่า
เป็น พ.ศ. 2339-2340) ผู้ก่อตั้งเมืองคือท่านราชครูหลวงหรือมีบางแห่ง เรียกว่า
ท้าวเมืองแพน(มีศักดิ์ เป็นหลาน เจ้าแก้วมงคล) ท่านราชครูหลวงมีถิ่นฐาน เดิมอยู่ที่
อารามชีโหล่น (ท้องที่อำเภอสามารณ จังหวัดร้อยเอ็ดในัจจุบัน) ประมาณ ปี 2326
ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ท่านราชครูหลวงได้พาสมักรพรคพวกประมาณ
330 คน เดินทางมาตั้งบ้านเรือนที่บ้านคอนกระยอมเมืองเหี้ย (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอ
บ้านไผ่-บางแห่ง เรียกบ้านบึงบอน) ครั้นตั้งบ้านเรือน เรียบร้อยแล้ว ได้ขอขึ้นกับพระยา-
นครราชสีมา เจ้าพระยานครราชสีมาจึงได้มีใบบอกไปยังกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดให้ยกเมืองนั้นขึ้น เป็น เมืองขามแก่น โดยถือเอา
นิมิตหมายพระธาตุขามแก่นที่ประชาชนเคารพนับถือ เป็นสัญลักษณ์ และโปรดให้
ท่านราชครูหลวง เป็น เจ้าเมือง พร้อมกับพระราชทานบรรดาศักดิ์ มีราชทินนามว่า
พระยานครศรีบริรักษ์บรมราชภักดี

ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดขอนแก่น เป็น เมืองหลักและ เป็น เมืองศูนย์กลางทางด้านการบริหารราชการ
แผ่นดินของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 - 17° เหนือ และ
เส้นแวง 102 - 103° ตะวันออก สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 200 เมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น

13,404 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 8,377,500 ไร่ เท่ากับร้อยละ 7.47
ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใหญ่เป็นอันดับ 4 รองจากจังหวัดนครราชสีมา
อุบลราชธานีและอุดรธานี

อาณาเขตติดต่อ

จังหวัดขอนแก่นมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ส่วนกลางของภาค มีอาณาเขต
ติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ 8 จังหวัดคือ

ทิศเหนือ	จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันออก	จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และบุรีรัมย์
ทิศใต้	จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	จังหวัดเลย ชัยภูมิ และเพชรบูรณ์

จำนวนประชากร

1,502,180 คน เป็นชาย 757,361 คน หญิง 744,719 คน ร้อยละ 99.54
นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาคริสต์

การปกครอง

ประกอบด้วย 16 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ 160 ตำบล 1,768 หมู่บ้าน
องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 4 แห่ง และสุขาภิบาล 18 แห่ง

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่สูงต่ำสลับกันเป็นลูกคลื่นลาดเทลงไป
ทางแม่น้ำโขง มีที่ราบลุ่มบางตอนแถบลุ่มแม่น้ำชีและลุ่มแม่น้ำพอง พื้นดินโดยทั่วไปเป็น
ดินร่วนปนทราย ดินลูกรัง ภัยความชื้นได้น้อย ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำ
ตอนบนของจังหวัดคือบริเวณอำเภอสีชมพู อำเภอชุมแพ อำเภอเวียง อำเภอหนองเรือ

อำเภอเขาสามกวาง อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอกระนวน และ
อำเภอเมือง คุณภาพดินดีกว่าบริเวณอื่น ส่วนตอนใต้ของจังหวัดได้แก่อำเภอบ้านไผ่
อำเภอมัญจาคีรี อำเภอชนบท อำเภอเมืองน้อย คุณภาพดินไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก
ผลผลิตต่ำ แท้งแล้ง

ภูมิอากาศ

ฤดูร้อน เริ่มกุมภาพันธ์-เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ย 36-29 องศาเซลเซียส
ฤดูฝน เริ่มพฤษภาคม-ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 300 มิลลิเมตรต่อปี ฤดูหนาว
เริ่มพฤศจิกายน-มกราคม อุณหภูมิเฉลี่ย 20-15 องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำ

จังหวัดขอนแก่นมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ 2 สายไหลผ่าน คือ

1. ลำน้ำชี มีต้นน้ำอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่นในเขต
อำเภอมัญจาคีรี อำเภอชนบท อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอเมือง และไหลต่อไปยัง
บ้านคุดีเข็ก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. ลำน้ำพอง มีต้นน้ำอยู่ที่เทือกเขาเพชรบูรณ์ ไหลลงมายังอำเภอชุมแพ
อำเภอสีชมพู ไหลผ่านเขตอำเภอสีชมพูกับเขตอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดอุดรธานี
แล้วไหลลงระหว่างเขตอำเภอเวียงชัยกับเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี ผ่าน
บ้านนาน้อย บ้านนาผาก แล้วไหลลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

อาชีพประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ทำนา ส่วนมากเป็นนาดอน นาแล้งมีน้อย เนื่องจากทำนาทั้งสิ้น
1,899,812 ไร่ ในบางอำเภอทำนาไม่ค่อยได้ผล เช่นอำเภอหนองสองห้อง เนื่องจาก
ส่วนมากเป็นทราย และมีแม่น้ำน้อยจึงไม่เหมาะแก่การทำนา เนื้อที่นาที่มีอยู่ส่วนมาก

ขาดแคลนน้ำ การทำนาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน

การทำไร่ การทำไร่ส่วนใหญ่ทำอยู่ในที่ดอน ซึ่งไม่สามารถทำนาได้
พืชไร่ที่สำคัญได้แก่ ปลูก มันสำปะหลัง ผัก ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วลิสง ถั่วเขียว
ยาสูบ งา ละหุ่ง มันเทศ แตงโม พักทอง พักเขียว

การอุตสาหกรรม มีโรงงานต่าง ๆ ดังนี้ โรงต้มกลั่นสุรา โรงงานทอ
กระสอบ โรงสีข้าวขนาดใหญ่ โรงสีข้าวขนาดเล็ก โรงงานทำน้ำอัดลม โรงงาน
ทำเส้นไหมและก๊วยเตี๋ย โรงอบไม้ โรงน้ำแข็ง โรงอัดฝอย โรงหล่อโลหะ
โรงกลึงและซ่อมรถยนต์ โรงอัดนุ่น

อุตสาหกรรมในครอบครัวได้แก่ ทอเสื่อกก ทอผ้าไหม จักสาน ทำเชือก
หมักขี้ผึ้งสด ทำเกลือสินเธาว์ เครื่องปั้นดินเผา ศีบีด การทำภาชนะซีเมนต์

การประมง มีการจับปลาทั่วไปตามห้วยหนอง คลองบึง การจับปลาที่เป็น
ล้า เป็นสัตว์ที่เขื่อนอุบลรัตน์ ซึ่งกล่าวกันว่า เป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดเฝ้าาคะวันออก
เฉียงเหนือ

การเลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงสุกร ไก่ โค กระบืออยู่ทั่ว ๆ ไป ปัจจุบัน
มีการส่งเสริมการเลี้ยงโค อาชีพการเลี้ยงโคจน เป็นอาชีพที่สำคัญของจังหวัด เพราะ
ภูมิประเทศเหมาะสม

การค้าขาย ผู้ประกอบอาชีพการค้าส่วนมากเป็นชาวจีน ที่เป็นคนไทย
ก็มีอยู่บ้างแต่เป็นจำนวนน้อย

ภาคผนวก ค

อำเภอเวียงน้อย

สำนักงานอำเภอเวียงน้อย ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอเวียงน้อย

ไว้ดังนี้ (2530 : 1-8)

ประวัติความเป็นมา

ที่ตั้งอำเภอเวียงน้อยเมื่อร้อยกว่าปี เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งอยู่ริมหนองน้ำ ซึ่งมีคันแฉก (ลักษณะคล้ายคันกัก) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงให้ชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า "บ้านแฉกน้อย" อีกหลายสิบปีต่อมา บ้านแฉกน้อย เปลี่ยนสภาพจากหมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นหมู่บ้านใหญ่ เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านต่าง ๆ เมื่อ ปี พ.ศ. 2441 กระทรวงมหาดไทยประกาศยกฐานะขึ้นเป็นตำบล อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอชนบท ต่อมาอำเภอพลแยกออกจากอำเภอชนบท ตำบลแฉกน้อยซึ่งอยู่ใกล้กับอำเภอพล จึงแยกการปกครองจากอำเภอชนบทมาขึ้นกับอำเภอพล เมื่อครั้งยังเป็นตำบลแฉกน้อย การคมนาคมไม่สะดวก ประกอบกับภูมิประเทศเป็นป่ารกทึบจึงมีโจรผู้ร้ายชุมชุก เมื่อเกิดการจี้ปล้น การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองเป็นไปด้วยความยากลำบาก ไม่ทันเหตุการณ์ กระทรวงมหาดไทยจึงประกาศยกฐานะตำบลแฉกน้อยเป็นกิ่งอำเภอเวียงน้อย เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2514 มีที่ตั้งที่ว่าการอำเภออยู่ที่บ้านโคกสี หมู่ที่ 6 ห่างจากบ้านแฉกน้อย 2 กิโลเมตร สาเหตุที่เลือกเอาบ้านโคกสี เป็นที่ตั้งอาคารที่ว่าการอำเภอก็เพราะมีภูมิประเทศเหมาะสมประการหนึ่ง ประการที่สอง เนื่องจากบริเวณนี้เป็นเนินเขาเตี้ย ๆ ใช้เป็นที่พักอาศัยชั่วคราวของพ่อค้าชาวสุรินทร์ ซึ่งเดินทางไปมา ระหว่างสุรินทร์กับชัยภูมิ โดยใช้ช้างเป็นพาหนะ ครั้งหนึ่งมีเรื่องเล่าว่า ขณะที่พักแรมอยู่ที่นี้ ช้างเชือกหนึ่งได้ตกถูกออกมาแต่อยู่ได้ไม่กี่นาทีก็ตาย ชาวบ้านทราบข่าวจึงพากันมาดูและได้ให้โทรประจำหมู่บ้านทำนายเหตุการณ์ โทรทำนายว่า บริเวณแห่งนี้จะมีความเจริญต่อไปภายหน้า ดังนั้น เมื่อกระทรวงมหาดไทยประกาศให้ตำบลแฉกน้อยเป็นกิ่งอำเภอ ประชาชนจึงใช้ที่ดินสาธารณะแห่งนี้ เป็นที่ตั้งของอาคารที่ว่าการอำเภอ จนถึงปัจจุบัน

นับแต่ได้รับยกฐานะ เป็นกิ่งอำเภอ ทำให้การบริหารราชการคล่องตัว
 ขึ้นมาก การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ราษฎรได้รับการ
 บริการจากราชการมากขึ้น รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย กระทรวง
 มหาดไทยจึงมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะกิ่งอำเภอแวงน้อย เป็นอำเภอแวงน้อย
 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2518

สภาพทางภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอแวงน้อย ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลแวงน้อย
2. พื้นที่ทั้งหมด 282 ตารางกิโลเมตร หรือ เท่ากับ 176,250 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตกิ่งอำเภอแวงใหม่ จังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตอำเภอบัวใหญ่ และกิ่งอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของอำเภอแวงน้อย เป็นที่ราบสูง ทางตอนเหนือของอำเภอ
 มีภูเขาเตี้ย ๆ หลายลูกติดต่อกัน ดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เกือบกักน้ำไม่ดี
 ประกอบกับปริมาณน้ำฝนแต่ละปีมีน้อย ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาความแห้งแล้ง การ
 ทำนารวมทั้งการ เพาะปลูกอื่น ๆ ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

แหล่งน้ำที่สำคัญ

ลำน้ำชี เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างอำเภอแวงน้อยกับอำเภอคอนสวรรค์
 จังหวัดชัยภูมิมีน้ำไหลผ่านตลอดปี ช่วงที่ผ่านอำเภอแวงน้อยอยู่ในตำบลละหานนา
 กับตำบลท่านางแดง ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร

บึงละหานนา เป็นบึงธรรมชาติอยู่ในตำบลละหานนา สุดเขตของ
อำเภอแวงน้อย สันตรงกันข้ามเป็นเขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มี
บริเวณกว้างขวางมาก เนื้อที่ประมาณ 8,000 ไร่ ความลึกโดยเฉลี่ย 1.50 เมตร
เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในการเกษตร

บ่อน้ำซับ เป็นบ่อน้ำธรรมชาติที่มีน้ำซึมออกมาตลอดปี เป็นน้ำไม่มี
รสใช้ดื่มได้เป็นอย่างดี บ่อน้ำกว้างประมาณ 30 เมตร ยาว 40 เมตร ลึก
1 เมตร อยู่ที่บ้านน้ำซับ หมู่ที่ 7 ตำบลนางแนว ห่างจากอำเภอไปทางทิศเหนือ
5 กิโลเมตร

พลเมือง

อำเภอแวงน้อยมี 6 ตำบล 55 หมู่บ้าน 6,029 ครัวเรือน แยกเป็นชาย
19,450 คน หญิง 19,546 คน รวม 3,899 คน (สถิติ 30 กันยายน 2529)
ร้อยละ 95 พูดภาษาไทยถิ่นเขอนแก่น อีกร้อยละ 5 พูดภาษาไทยถิ่นโคราช

ประวัติผู้เขียน

นายอุดม ประมะสัง เกิดเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2499 ที่อำเภอเวียงน้อย
จังหวัดขอนแก่น สำเร็จปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม เมื่อปีการศึกษา 2524 เข้าศึกษาต่อ
ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2527
ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนเวียงน้อยศึกษา อำเภอเวียงน้อย
จังหวัดขอนแก่น

